

"образ", поскільки допускає багатозначну трактовку значень. Велике значення для символістів мала робота Іммануїла Канта «Критика чистого розуму», в якій він виділяє дві категорії реальностей: трансцендентну і трансцендентальну. Символістична ідея двох світів - реального і ідеального - бере початок саме звідси. Ідея Сверхчоловіка переростає в ідею містичного чоловіка, який здатний наблизитися до божественного бессмерттю завдяки здатності любити. Символісти створюють ліричного героя, який не є звичайним пасивним спостерігачем, навпаки – вони провозглашають чоловіка творцем власної реальності і долі, адже в ньому божественне початок. Встановлено, що поступово ідея сверхчоловіка змінює не тільки ліричного героя, але й образ читача, якого бажає побачити поет-символіст – читач повинен відчувати те, що намагається передати автор. Слід зазначити, що змінюються і образи присутні в поезії. Поль Верлен все більше відходить до дематеріалізації. Оточуючі звуки, шум, голос – всі вони «глухі», «далекі». Особливого осмислення набуває смерть, вона перестає бути завершенням людського життя, вона є незвичайним, особливим моментом переходу до іншої реальності, іншої форми буття. Він звертає більше уваги не на зовнішній світ, а на почуття і переживання, викликані речами матеріального світу. Артур Рембо демонструє в своїй поезії зовсім інший світ: живою, змінюваною, наповненою багатьма речами, а ліричний герой стає мандрівником-бунтарем, якого возмущає будь-яка статичність. Центральним образом є людина з її реальними переживаннями і почуттями. Стефан Малларме створює поезію, яку вважають апогеєм символізму: поету вдасться зобразити не «реч», а «ефект» від неї. Це призводить до появи нових творів, які не містять знаків переривання – все зводиться до здатності читача відчувати. Поступово символізм, заснований на ідеалістичній філософії, і сам стає особливим філософським теченням.

Ключеві слова: символізм, символісти, ідеалістична філософія, символ, етапи символізму, дематеріалізація, Сверхчоловік.

Kaliuzhna Yulia. The Relationship Between the Theory and Practice of Symbolism with the Idealist Philosophy of I. Kant and the Idea of Hyperhuman of F. Nietzsche. The article covers the main aspects of the influence of the ideas of I. Kant and F. Nietzsche on poetry of the French symbolists. The manifestations of idealistic ideas in the work of poet Symbolists, especially Paul Verlaine, Arthur Rimbaud and Stefan Mallarme, have been analyzed. The notion of "symbol" in the concept of French symbolism is considered, it is established that the symbol acquires a multi-faceted meaning, is placed higher than "image", since it allows multiple interpretations of meanings. Of great importance to the Symbolists was the work of Immanuel Kant's "Critique of Pure Reason", in which he distinguishes two categories of realities: transcendent and transcendental. The symbolistic idea of two worlds, real and ideal, originates from here. The idea of the Hyperhuman grows into the idea of a mystical man who is able to approach divine immortality through the ability to love. Symbolists create a lyrical hero who is not an ordinary passive observer, on the contrary - they proclaim human as the creator of his own reality and destiny, because there is a divine origin in him. It has been established that gradually the idea of the Hyperman changes not only the lyrical hero, but also the image of the reader whom the poet-symbolist wants to see – the reader must feel what poet is trying to convey. It should be noted that even the images are changed in poetry. Paul Verlaine is increasingly leaving for dematerialization. Surrounding sounds, noise, voices – all of them are "deaf", "distant". The death gets a special understanding, which ceases to be the end of human life, it is an extraordinary, special moment of transition to another reality, another form of being. He pays more attention not to the outside world, but to the feeling and experience caused by the things of the material world. Arthur Rimbaud demonstrates a completely different world in his poetry: living, changing, filled with many things, and the lyrical hero becomes a rebel-traveler, who is outraged by any static nature. The central image is a person with his real emotions and feelings. Stefan Mallarme creates poetry, which is considered to be the apogee of symbolism: the poet manages to portray not "thing", but its "effect". This leads to the emergence of new works that do not contain punctuation marks – everything is limited to the ability of the reader to feel. Gradually, symbolism, which was based on idealistic philosophy, itself became a special philosophical trend.

Key words: symbolism, symbolists, idealistic philosophy, symbol, stages of symbolism, dematerialization, Hyperhuman.

УДК 811.111'367.625'366.58

Наталія Канонік

ГРАМАТИЧНА СПОЛУЧУВАНІСТЬ ДІЄСЛІВ НА ПОЗНАЧЕННЯ ЧАСУ СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У статті висвітлено категорію часу в лінгвістичному аспекті, сукупність засобів вираження часових відношень за допомогою дієслів на позначення часу. Окреслено причини, які зумовлюють потребу в дослідженні сучасного стану граматичної та лексичної семантики, предмета, об'єкта, методів та завдань. Мета цієї розвідки –

дослідити граматичну сполучуваність, що є одним із типів сполучуваності, дієслів на позначення часу, здатність темпоральних дієслів вступати у зв'язки з іншими словами на рівні підкласів. Граматична сполучуваність класів слів описується моделями граматичних зв'язків, які являють собою інваріанти, по яких у мовленні утворюється множина конкретних сполучень, кожне з яких повторює всі релевантні ознаки модулі. У цьому дослідженні ми оперуємо поняттям «група», оскільки, досліджуючи сукупність зв'язків, у які вступає аналізоване слово, маємо справу не лише з словосполученням. При аналізі зв'язків слова у реченні у дослідженні говоримо про зв'язки між членами речення: підмет – присудок, присудок – додаток, присудок – обставина. Розрізняємо сурядність і підрядність як основні типи зв'язку. При підрядному зв'язку один із елементів домінує над другим. Домінувальна одиниця називається ядром, а зв'язок – ядерним. Залежне слово називається ад'юнктом, а зв'язок – ад'юнктним. Проаналізовано 14 дієслів, які несуть максимум навантаження досліджуваної темпоральної ознаки. Виділено й описано 32 моделі граматичних зв'язків у дієсловах на позначення часу, 14 моделей із яких ядерні (з домінувальним словом), 3 моделей ад'юнктними (із залежним словом) та 15 моделей із предикативним зв'язком (із двома домінувальними словами). З'ясовано, що досліджувані дієслова можуть бути і ядерними елементами у групі, і залежними елементами групи. Дослідження темпоральної лексики через призму граматичної сполучуваності залишається перспективним. Такий підхід до вивчення граматичної лексичної семантики дає змогу розширити уявлення про об'єм граматичної семантики слова та тих процесів, які в ньому відбуваються.

Ключові слова: час, темпоральність, граматична сполучуваність, модель, ядерний зв'язок, ад'юнктний зв'язок, предикативний зв'язок.

Постановка наукової проблеми та її значення. Час – одна з універсальних категорій, яка заповнює собою всі дії та події в житті людини й водночас по-різному відображає їх. З іншого боку, усі види часу втілюють у собі відношення індивіда до часу взагалі, у чому й проявляється одна з характеристик активності особистої самосвідомості [176, с. 57]. Відчуваючи плин часу, його вплив на матеріальні та духовні об'єкти дійсності, людина усвідомлює, що думка про час постійно присутня в її свідомості, змушуючи відчувати природу та специфіку цієї категорії, що не може не позначитися на мовному рівні [8, с. 7].

Дослідження актуальне, оскільки для філософів проблема часу є проблемою розуміння однієї з найбільш загальних та фундаментальних, корінних умов буття. Сьогодні жодна філософська теорія не проходить повз цієї проблеми [10, с. 121]. Темпоральна лексика продовжує привертати увагу лінгвістів. До вивчення слів із темпоральним значенням у різний час зверталосся багато відомих мовознавців: Е. Бенвеніст [4], Р. А. Жалейко [6], Н. П. Канонік [9], О. О. Потєбня [12], М. І. Рудометкіна [13], О. В. Тарасова [15]. Їхні дослідження відрізняються одна від одної лише обсягом досліджуваного матеріалу (від аналізу окремої темпоральної лексеми до дослідження лексичної темпоральної системи) та принципами вивчення мовного матеріалу. А з іншого боку, такі науковці як Н. Н. Амосова [1], Ю. Д. Апрессян [2] давно звернули увагу на зв'язок між структурою значення слова і його сполучуваністю, проте досі так і не розв'язано питання, чи семантика обумовлює особливості сполучуваності, чи, навпаки, сполучуваність обмежує лексичне значення

Отже, **мета** цієї розвідки – дослідити граматичну сполучуваність, що є одним із типів сполучуваності, дієслів на позначення часу, здатність темпоральних дієслів вступати у зв'язки з іншими словами на рівні підкласів.

Для досягнення поставленої мети потрібно розв'язати низку **завдань**:

1) відібрати дієслова на позначення часу; 2) визначити долю семи темпоральності в семантичній структурі досліджуваних дієслів; 3) виділити дієслова з максимальним навантаженням темпоральної ознаки; 4) установити граматичний зв'язок й описати моделі граматичної сполучуваності в дієсловах на позначення часу.

Методи та методики дослідження. У нашому дослідженні виходимо з положення, що категорія часу має філософський, фізичний, концептуальний та лінгвістичний аспекти, з яких перші три є сторонами одного цілого, а останній підвладний першим, але має свою специфіку. Фізичний аспект часу включає проблеми співвідношення часу й матерії, які реально існують незалежно від свідомості людини.

Усупереч здоровому глузду час не є чимось, що існує саме собою, а належить до категорії, яка задає реальності свою абстрактну форму. Недостатньо лише говорити про час як

про щось, що переміщається з одного виміру в інший, незалежно від реального буття речей – із майбутнього в минуле або з минулого в майбутнє. Реальний час завжди є різним, по-різному зв'язаний і по-різному розділений, по-різному розподілений та визначений, по-різному наповнений [10, с. 119]. Отже, у нашому дослідженні відштовхуємося від таких понять: реальний час як форма буття матеріального світу; концептуальний час як форма його відображення в людській свідомості у вигляді часових понять та мовний час як форма презентації цих понять на мовному рівні.

Мовний час трактується в синхронному та діахронному аспектах відповідно до синхронних та діахронних описів мови й об'єктивних фізичних категорій одночасності та послідовності подій [10].

На думку М. М. Маковського, лінгвістичний аспект вивчення часу полягає в сукупності засобів та способів, що виражають дані відношення, природна поступальна форма існування яких є лінгвістичним часом [179], котрий включає в себе час граматичний (морфологічний, синтаксичний), лексичний (сукупність засобів вираження часових відношень за допомогою спеціальної часової лексики) та контекстуальний час (сукупність способів вираження засобами контексту і стилю єдності фізичного та філософського аспектів дослідження категорії) [97, с. 112].

Для відбору лексичних одиниць, зокрема дієслів на позначення часу, використано словник-тезаурус Роже, оскільки в ньому пропонуються згруповані семантичні мікрополя темпоральних дієслів, що складають 43 лексичні одиниці. Порівнюючи дефініції двох тлумачних (Webster's New World Dictionary, Oxford Advanced Learner's Dictionary) та одного перекладного словників (English Russian Dictionary by Muller), семантичне мікрополе темпоральних дієслів зменшується до 25 лексичних одиниць. На наступному етапі визначається доля семи темпоральності в семантичній структурі досліджуваних дієслів та визначається ступінь її усталеності (К), що визначається різницею між максимальним і мінімальним значенням долі семи темпоральності кожного дієслова. Виділено 5 груп та ті дієслова, що входять до максимального, високого та вище середнього ступенів досліджуваної ознаки та несуть максимум навантаження. За даними нашого дослідження, такими є 14 дієслів. Отже, об'єктом дослідження є дієслівна група, до складу якої входять дієслова на позначення часу: *to diddle, to dillydally, to idle, to measure, to while, to take, to adjust, to continue, to trifle, to dally, to regulate, to occupy, to span, to harmonize*.

Результати та дискусії. Дослідження комбінаторики в граматичному плані повинне розкрити синтаксичні та синтагматичні зв'язки слова [16, с. 66].

При аналізі зв'язків слова в реченні, зазвичай, говорять про зв'язки між членами речення: підмет – присудок, присудок – додаток, присудок – обставина [3, с. 200].

Інший підхід до вивчення зв'язків у реченні полягає у виділенні типів зв'язку, що встановлюються незалежно від синтаксичної функції слів – це керування, узгодження, прилягання. Цими типами зв'язку визначаються морфологічні форми слів, зв'язаних між собою [11, с. 80].

Але можливий ще й третій підхід, при якому встановлюється характер зв'язку, який не вказує на морфологічні форми класів слів, що сполучаються, не на синтаксичні функції лексичних одиниць у реченні, а враховує лише наявність чи відсутність домінації.

Традиційно розрізняють сурядність і підрядність як основні типи зв'язку. Проте ще Л. Єльмслев відзначав, що відношення між двома елементами в реченні можуть бути трьох типів: інтердепеденції (двостороння залежність), детермінації (один елемент обов'язково передбачає наявність другого) і констеляції (ні один із двох членів не передбачає існування другого) [5, с. 300].

У лінгвістиці прийнято вважати, що сурядний зв'язок елементів передбачає їх рівноправність і незалежність один від одного. Він характеризується відсутністю домінації між граматично зв'язаними словами. Як результат цього, лексичні одиниці не обумовлені взаємним фіксованим положенням і можуть міняти розміщення по відношенню один до одного [7, с. 10].

Проте деякі вчені вважають, що члени сурядної групи не завжди можуть мінятися місцями. У результаті цього в синтаксисі англійської мови виділяються симетричні сурядні групи, у яких компоненти можуть мінятися місцями, і несиметричні, у яких це можливо [5, с. 120].

При підрядному зв'язку один із елементів домінує над другим. Домінувальна одиниця називається ядром, а зв'язок – ядерним. Залежне слово називається ад'юнктом, а зв'язок – ад'юнктним.

За структурою підрядні групи можуть мати і ліве розташування ад'юнктів, і праве [14, с. 35].

Предикативний зв'язок – це взаємозалежність, яка існує між підметом і присудком обидва слова є домінувальними [5, с. 200].

Дієслова можуть вступати у підрядні ядерні та ад'юнктні, предикативні зв'язки, наприклад: підрядний ядерний зв'язок: *continue at once*; підрядний ад'юнктний: *a reason to continue*, предикативний зв'язок: *it takes*.

Граматична сполучуваність класів слів описується моделями граматичних зв'язків. Модель являє собою інваріант, по якому в мовленні утворюється множина конкретних сполучень, кожне з яких повторює всі релевантні ознаки модулі. Такими ознаками моделі є: 1) тип граматичного зв'язку між компонентами залежно від ролі досліджуваного слова: ядерний, ад'юнктний, предикативний, сурядний; 2) структура моделі, яка визначається: а) характером другого компонента, яким може бути слово (іменник, прикметник, прислівник і т. д.), слово з формально поєднувальним елементом (іменником, прийменником), комплекс або речення; б) об'єм моделі (кількість складаючи її елементів – двоелементні, триелементні і т. д.).

При встановленні моделей ми керувалися тими самими принципами що й автори «Частотного словника сполучуваності сучасної англійської мови». Для запису моделей слова кодуються загальноприйнятими символами граматичних класів слів: іменник – N, дієслово – V, прикметник – A, прислівник – D, прийменник – Ppr, сполучник – Spj. До складу слів прирівнюється також підрядне речення, яке кодується символом S. У межах класів виділяються деякі їх форми, які функціонально прирівнюються до самостійних класів, а саме: V= – інфінітив, V en – дієприкметник минулого часу, V ing – дієприкметник теперішнього часу та герундій.

До класу, крім прислівників, належать також прислівникові звороти типу *at least, at once, at all* і т. д.

Символом ppr кодуються як прості, так і похідні складні та групові прийменники: *in, during, within, up to, instead of* т. д.

Деякі слова даються у формулі у явному вигляді, тобто не кодуються. Сюди належать: 1) сурядні сполучники *and, neither...nor*; 2) слова *as, than*; 3) займенник *it*; 4) слово *there*, яке входить у зворот *there is*; 5) слово нечіткої категоріальної приналежності *like*.

При кодуванні в моделях із підрядним зв'язком ядерне слово підкреслюється: *take an hour* V N.

У предикативних моделях кожен елемент підкреслюється окремо: *she continued* N V.

За наявності у формулі двох символів одного і того ж класу (у нашому випадку дієслів) аналізований позначається знаком '=': *produce to continue* V V' =.

Комплекс, який розглядається як єдине ціле, позначається лігатурою: *she continued to flounder* N V'V' =.

Зауважимо, що в нашому підході до виділення моделей зв'язку є розбіжність із принципами, прийнятими авторами згаданого частотного словника, а саме: автори частотного словника не розрізняють порядок слідування елементів у моделі, що веде до того, що в деяких випадках модель не відповідає реальному розташуванню слів у мовленнєвому потоці. Так, наприклад, у моделі N V порядок символів залишається незмінним, що затрудняє розмежувати сполучення типу *continued Soames, she continued*. На нашу думку, ця модель охоплює сполучення типу прямий порядок *she continued* та зворотній – *continued Soames*. Але ми все одно моделюємо їх однаково як N V.

Як результат вихідний інвентар моделей сполучуваності дієслів на позначення часу

включає 32 моделі, з яких ядерних моделей – 14 (або 43,75 %), ад'юнктивних – 3 (9,38 %), предикативних – 15 (або 46,87 %):

Ядерні моделі:

O V *continue!*

D Ven *long continued*

V N *while the hours; took three months; occupied much of his day; continue their work*

V, N *take, but a minute*

V A *have taken longer*

V D *continued at once; still continued; take so long*

V V= *took to get; takes to*

V Ving *continued packing; continued getting down*

V Ven *continued uninterrupted*

V ing N *continuing his speech; measuring him by the yardstick*

V prp N *continued for along time; continued in a false voice; continued for three weeks; while away tradition; idled across the street*

V' NV= *took him to build; find out; continue to be*

V prp N prp N *continued through a set of ten*

V N and N *took only a quiet afternoon and an evening*

Ад'юнктивні моделі:

V V'= *produce to continue*

NV= *reason to continue; nothing to while; something to occupy her*

D as V= *so as to continue*

Предикативні моделі:

N V *it takes; his voice continued; regulate a thing*

V'ing V= *continuing to act*

N VprpN *this continued through the few days*

N V'Ving *she continued blinking; I continued eating*

N V'V= *she continued to wear; he continued to stare; John continued to smile; I was not beginning to idle*

V' prp N V= *take for a letter to get*

V prp N *occupied only a small part of his time; take a couple of hours; occupied two men for half an hour*

N prp Ving *reason for continuing*

N Ven *temperature taken every hour*

A V= *shy to continue; able to continue*

N VN *a man can't take time; they continued their conversation*

N VD *that took so long; it didn't take long*

N VV'= *he had proposed to continue; Jilles was going to continue; hours had to be occupied*

N VV'ing *she demanded continuing*

V=V'A *to continue is possible*

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Оскільки проблема часу багатоаспектна, то коло питань, пов'язаних із нею, невичерпний. Час – це порядок та міра реального буття, його реального зв'язку з послідовністю, це не лише тривалість якогось існування, не лише фізичне існування людини, але й людського вираження та самовираження. Дослідження темпоральної лексики через призму граматичної сполучуваності залишається перспективним. Такий підхід до вивчення граматичної лексичної семантики дає змогу розширити уявлення про об'єм граматичної семантики слова та тих процесів, які в ньому відбуваються. І цілком є очевидним, що при аналізі зв'язків слова у реченні, зазвичай, говорять про зв'язки між членами речення: підмет – присудок, присудок – додаток, присудок – обставина. Отже, досліджувані дієслова можуть бути і ядерним елементом групи, і ад'юнктивним. Крім того, вони можуть входити в склад предикативної групи.

References

1. Amosova, N. N. 1963. *Osnovy angliyskoy frazeologii*. Moskva.
2. Apresyan, Yu. D. 1974. *Leksicheskaya semantika. Sinonimicheskiye sredstva yazyka*. Moskva: Nauka.
3. Barkhudarov, L. S. 1966. *Struktura prostogo predlozheniya sovremennogo angliyskogo yazyka*. Moskva: Vysshaya shkola.

4. Benvenist, E. 1974. *Obschaya lingvistika*. Moskva: Progress.
5. Elmslev, L. 1960. "Prolegomeny v teorii yazyka". *Novoe v lingvistike*. Moskva. 1:264–390.
6. Zhaleyko, R. A. 1980. "Pertseptualnoe vremya i ego vyrazhenie v funktsionalno-semanticheskom pole temporalnosti". PhD diss., Moskva.
7. Ivanova, I. P., Burlakova, V. V., Pocheptsov, G. G. 1981. *Teoriticheskaya grammatika sovremennogo angliyskogo yazyka*. Moskva: Vysshaya shkola.
8. Kazaryan, V. A. 1980. *Ponyatie vremeni v strukture nauchnogo znaniya*. Moskva: Izd-vo MGU.
9. Kanonik, N. P. 2004. "Chastota ta poshyrenist yak parametry doslidzhennya hramatychnoi spoluchuvanosti anhliyskyh prykmetnykiv na poznachennya chasu". *Naukovyi visnyk VDU im. Lesi Ukrainky. Fiolohichni nauky*. 3:156–159.
10. Karaulov, Yu. N. 1970. "Yazykovoe vremya i yazykovoe prostranstvo". *Vestnik MGU : Ser. Filologiya* 1:61–733.
11. Kotelova, N. Z. 1975. *Znacheniya slova i ego sochetaemost*. Leningrad: Nauka.
12. Potebnya, A. A. 1990. "Mif i slovo". *Teoreticheskaya poetika*. Moskva: Vysshaya shkola 300–311.
13. Rudometkina, M. I. 1972. "Slova kategorii vremeni (na materiale angliyskogo yazyka)". PhD diss, Kyiv.
14. Smirnitkiy, A. I. 1957. *Sintaksis angliyskogo yazyka*. Moskva: Iz-vo literatury na inostrannom yazyke.
15. Tarasova, E. V. 1993. "Yazykovoe pole temporalnosti v sinhronii i diahronii". PhD diss., Krasnodar.
16. Jespersen, O. 1937. *Analytic Syntax*. London.

Каноник Наталия. Грамматическая сочетаемость глаголов для обозначения времени современного английского языка. В статье освещена категория времени в лингвистическом аспекте, рассмотрено совокупность средств выражения временных отношений с помощью глаголов для обозначения времени. Определены причины, которые обусловили необходимость исследовать современное состояние грамматической и лексической семантики, предмета, объекта, методов и заданий. Целью данной статьи является исследовать грамматическую сочетаемость, что является одним из типов сочетаемости, глаголов для обозначения времени, способность темпоральных глаголов вступать в связи с другими словами на уровне подклассов. Грамматическая сочетаемость классов слов описывается моделями грамматических связей, которые представляют собой инварианты, по которым в речи образуется множество конкретных сочетаний, каждое из которых повторяет все релевантные признаки модули. В этом исследовании мы оперируем понятием «группа», поскольку, исследуя совокупность связей, в которые вступает рассматриваемое слово, мы имеем дело не только с словосочетанием. Анализируя слова в предложении в исследовании говорим о связях между членами предложения: подлежащее - сказуемое, сказуемое - дополнение, сказуемое - обстоятельство. Различаем сочинительность и подчинительность как основные типы связей. При подчинительной связи один из элементов доминирует над другим. Доминирующая единица называется ядром, а связь – ядерная. Зависимое слово называется адьюнктом, а связь – адьюнктная. Проанализированы 14 глаголов, которые несут максимум нагрузки исследуемой темпоральной признаку. Выделены и описаны 32 модели грамматических связей в глаголах для обозначения времени, 14 моделей из которых являются ядерными (с доминирующим словом), 3 моделей адьюнктными (с зависимым словом) и 15 моделей с предикативной связью (с двумя доминирующими словам). Установлено, что исследуемые глаголы могут быть как ядерными элементами в группе, так и зависимыми элементами группы. Исследование темпоральной лексики через призму грамматической сочетаемости остается перспективным. Такой подход к изучению грамматической лексической семантики позволяет расширить представление об объеме грамматической семантики слова и тех процессов, которые в нем происходят.

Ключевые слова: время, темпоральность, грамматическая сочетаемость, модель, ядерная связь, адьюнктная связь, предикативная связь.

Kanonik Nataliya. The Grammatical Compatibility of the Verbs of Time of Modern English. The article highlights the category of time in the linguistic aspect, a set of means of expressing time relations using verbs to denote time. Reference has been made to the subject and object of grammatical and lexical semantics, as well as to the tasks undertaken and the methods used in this research; the reasons for which modern research relating to lexical semantics can be considered necessary are outlined as well. The purpose of this article is to investigate the grammatical compatibility, which is one of the types of compatibility, of the verbs of time, the ability of temporal verbs to interact with other words at the level of subclasses. The grammatical compatibility of the classes of words is described by models of grammatical connections, which represent invariants, in which a plurality of concrete combinations is formed in the speech, each of which repeats all the relevant signs of the module. In this study, we use the term "group", since, by investigating the totality of relationships that the word under consideration comes into, we are dealing not only with the phrase. In the analysis of the relation of the word in the sentence in the study we talk about the links between the members of the sentence: subject - predicate, predicate - application, the predicate - the circumstance. We distinguish between composition and subordination as the main types of communication. When the connection is subordinated, one of the elements dominates the second. The dominant unit is called the kernel, and the connection is nuclear. Dependent word is called adjunct, and the connection is adjunctive. 14 verbs, which bear the maximum load of the temporal characteristic feature have been analyzed. 32 models of grammatical connections in temporal verbs have been identified and described, in which 14 models are nuclear (with the dominant word), 3 models are adjunctive (with

dependent word) and 15 models with predicative connection (with two dominant words) It has been found out that the verbs studied can be both nuclear elements in the group and dependent groups of the group. The study of temporal vocabulary through the prism of grammatical compatibility remains promising. Such an approach to the study of grammatical lexical semantics allows us to expand the idea of the volume of grammatical semantics of the word and of the processes that take place in it.

Key words: time, temporality, grammatical compatibility, model, nuclear connection, adjunct connection, predicative connection.

УДК 81:378.016]:005.32

Валентина Кирикилиця, Тетяна Шевчук

РОЗВИТОК МОТИВАЦІЙНОЇ СФЕРИ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ

У статті розглянуто питання структури мотиваційної сфери навчальної діяльності, її види та різновиди, а також співвідношення пізнавального інтересу, мотивів і мотивації як важливих складників процесу оволодіння іноземною мовою. Висвітлено проблему важливості мотивації в навчанні кожного предмета, адже від переконання необхідності засвоєння навчального матеріалу залежить не лише кінцевий результат, що відображається в рівні знань студентів, але й їх активна життєва позиція, позитивне ставлення до майбутньої професії. Проаналізовано низку пояснень і чинників недостатньої мотивації студентів немовних спеціальностей до вивчення іноземної мови, що в подальшому можуть стати перешкодою для успішного здійснення професійної комунікації. Акцентовано увагу на тому, що результати навчання набагато вищі за наявності у студентів мотивів, які відображають цільову перспективу оволодіння іноземною мовою та ґрунтується на розумінні значення іноземної мови в сучасному світі й можливостей її використання у професійній діяльності. Указано на необхідність формування пізнавального інтересу як головного мотиву навчальної діяльності, що за певних умов стає рисою особистості та засобом навчання. Особливу увагу приділено ролі викладача іноземної мови, завданням якого є збереження, розвиток і створення стійкої мотивації студентів немовних спеціальностей, що гарантуватиме успіх в оволодінні іноземною мовою. Зроблено висновок про шляхи формування мотиваційної сфери до вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням: відбір професійно-орієнтованих текстів для читання, застосування дискусії на завершення вивчення теми, підготовка презентацій, виконання проєктів, проведення інтерв'ю, написання і представлення доповіді з урахуванням специфіки майбутньої професії. У перспективах подальших досліджень лежить практична перевірка застосування запропонованих шляхів формування мотиваційної сфери студентів до вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням і пошук їх вдалого поєднання з різними методами, засобами і новітніми технологіями навчання.

Ключові слова: пізнавальний інтерес, мотив, мотивація, мотиваційна сфера, іноземна мова за професійним спрямуванням.

Постановка наукової проблеми та її значення. На сучасному етапі розвитку України у зв'язку з розширенням міжнародних зв'язків у різних галузях економіки, науки, освіти і культури зростають вимоги до рівня володіння іноземною мовою фахівців. Суспільство робить соціальне замовлення на підготовку висококваліфікованих спеціалістів, які володіли б практичними навичками та вміннями іншомовного професійного спілкування і були здатними до співпраці зі своїми іноземними партнерами.

Питання якості іншомовної підготовки студентів вищих начальних закладів набуває особливої актуальності і стає не просто важливим складником фундаментальної освіти, й одним із ключових завдань в умовах підвищення конкурентоспроможності випускників вишів на внутрішньому, європейському і світовому ринках праці. Однак практика показує, що рівень володіння іноземною мовою певної частини випускників ВНЗ, які здобули освіту на немовних спеціальностях, недостатній для успішного здійснення професійної комунікації. Цьому є ціла низка пояснень і чинників, серед яких: обмежена кількість аудиторних занять; висока наповнюваність груп; відсутність вимоги здавати тест ЗНО з іноземної мови при поданні документів для вступу на немовні спеціальності ВНЗ; різний рівень знань іноземної мови